

x. d. 17.

*Awizy różne Cudzoziemskie z Poczty, y Extraordynaryjne
o wziętey Budzie. z Krakowa 14. Septembr: 1686.*

PO przyściu y Expedycyey Poczty ná wlystkie strony, w Niedzielę przeszłą, to iest *sua presentis*, w sámo Południe bieżał tedy przez Krakow *Currjer* z Wiedniá, zwiádomościá do Krolá Iego Mości, o expugnácyey *tandem aliquando post tot casus, post tot discrimina rerum, post tot sparsos sanguines*, Fortecy Budy *Die zda Mensis presentis*, przez szturm gwałtem odebráney. Weyrzał Bog Wszzechmogacy ná gorące Modlitwy Cefárzá Iego Mości, y całego Chrześciaństwa *suspiria*, zá co niech będzie pochwalony ná wieki wiekow: że to Pogáństwo, ktore tak potężnie á desperácko stáwáło, y broniło się *modo inaudito, tandem zá pomocá Bożą zwyciężone Dexterá Domini* zostáło: Ponieważ naprzod 29. *Augusti*, Turcy iáko drapieźni Lwi gwałtem tentowáli w kilkunastu tyśiáczách zoczywistá zguba swojá, oślepnáć do Fortecy: gdzie Wezyer dwá Tyśiáczá Iánczárów ná koniach wypráwił, á Tyśiácz Szpáiów y Tyśiácz piéc set Tátárow im ná obronę y odsiecz ordynowáł, ktorzy przebiájąc się przez dwie linie Woyská Cefárskiego *desperatissime* ginéli: gdyż koniecznie chcieli vtrzymáć Fortecę. Vstáwicznie y przedtym infestowáli ludzi Cefárskich také Bávárskich, ktorzy przy łáscé Bożey, Impety Nieprzyacielskie také wielkie y nigdy nie slycháne *cum summo valore sustinebant*; Iednák nie bez znáczney szkody w ludziách Cefárskich y Officerách *tam minoris quám maioris Classis* te gonitwy odpráwiály się, poniewáz w ostátnim tentowániu Nieprzyacielá, Cieszcze *ante expugnationem*) gdy koniecznie w prowadzić chcieli *succurs* świeży do Budy, Pádło trupé więcey niż ná pułtora tyśiáczá okró rannych, ktorych potym goniono áz pod sámo Oboz Serátkierá, kedy ná ten czas dostáli Cefárscy blisKO 30 Chorągwis. Probowáli také, wśzelákimi sposobámi, co tylko wymyślic może ludzká przemysł, Nieprzyacielá, y chcieli znowu ludzi Bávárskich z Zamku wygnáć, y wypadli byli wyćieczkami z Fortecy, iednák niewiele ná ten czas dokázáli, bo tylko kilkánaście ludzi Bávárskich zámabili, á sobie sámych między fossámi grob zgotowáli, bo ich ledwie co wśzło. Vważájąc zátym Xiąże Lotáryńskie, wtytkie Procedery y práwie desperáckie rezolucye Nieprzyacielskie, tudzież zrozumiawszy z listow przeiętych od Bássy Budzińskiego do Wezyerá piáných, że począł desperowáć o Fortecy, iezeliby nie miał mieć ná sukurs świeżych ludzi: á widząc oraz Xiąże że się iuz nie mogli długo trzymáć, rozkazał ze wlystkich stron potężnie áttákováć Fortecę, ognie rzucájąc *incessanter* z Kártánów, Mozdzierzów, y Bombámi wstáwicznie naprzykrzáno się, że *tandem* Nieprzyacielá wytrzymáć nie mogąc, gdy poczęli *ululare* nie zwyczajnym wrzaskiem, wyrzucili w tym Cefárscy miny ostátnie, ktore się dobrze wdály, gdyż z wielkim impetem obáliłá się w Miásto pewna wysoka Wieża, wywáliwszy z sobá wielką sztukę muru, ktoredy potym (przypuściwszy generálny szturm) Cefárscy z Bávárskimi, Bránde-burskimi, y Szwedckimi szwizemi posiłkami gwałtownym náciśkiem w pádli, v zrázili Nieprzyacielá w Miásto, gdzie potym wlystkich, poczáwszy od Bássy w pień wycięto, náwet Biáłychgłów y dzieci nie żywieli, Zydów zás *wonderlich* zámabili, poniewáz si pobudzáli Turków, do také desperáckey y długiey obrony. Powiedáją, że osádziwszy Fortecę Xiąże Lotáryńskie, á złączwszy się z Generálem Szerfemberkiem, wiedenástu tyśiácy Woyská świeżego, ráchuiąc w to Swedckie posiłki tyśiácz dwieście ludzi, poszedł ná Wezyerá, day Boże áby szczęśliwie y przy łáscé Bożey gościł. Więc że krotki w Wiedniu mieli do relácyey rzetelney wypisánie dla skwápliwosci *Currjerá* wysłánego, tedy dálszą Descriptiá *tey expugnácyey y progresów Cefárskich*, odložyli do nástepiácyey Poczty.

Listy Weneckie przyniosły nam *confirmationem*, iż Generál Morozyni lu-
bo byá

Civ. X. D. 17/a
(Inst. 4741/a)

311247

III st. Dmbr
- 1

bo był położony blisko Lepantu, *in colusionem* to jednak uczynił Nieprzyjaciela, z którym potym zruinowawszy jeden Dárdanel, (bo między dwiema Dárdanellami ten Lepant leży) poszedł atakować *Neapolim Romaniam Fortecem in Regno Morea* znaczna, która za sobą prowadzi wielkie consequences, tak właśnie jako Buda w Węgrzech, mając nadzieję wkrótce cząstkę taką wypugnować za pomocą Bożą.

z Dalmacyi nie esencyalnego Pocztą nam nie przyniosła, gdzie Generał Cornaro zgotowanym Wojskiem awancował się odpor dać Nieprzyjacielowi, *inquantumby* infestować chciał Fortecę namięnioną *Budue*, widząc jednak że Nieprzyjaciel zmyślonym nieiako *fortelem nárabia*, prezentując się w oczach Generałowi, chcąc go in otio przez to zatrzymać, tedy winszą stronę Generał Cornaro Wojską swoje na imprezy obraca.

w Rzymie rozgłoszono było *Die 6. Augusti*, iakoby na 7. Tysięcy Żydów w Budach miało się znaydować; którzy najlepiej broniąc Fortecy, największy mieli dawać odpor Cesarzowski: o tym zasłyszawszy Żydzi w Rzymie zostający, trzydniowy powiadano Post sobie nárzeczyli, na vproszczenie tamtych Żydom całości zdrowia, y dobrego powodzenia. Czym porużone do zemsty pospolstwo, osobliwie tameczni Zbirowie, których zbuntowało się było ze dwa Tysięcá, poczęli byli szturmować do ich Miasta; iakosz dokazaliby byli swego, gdyby *Prasidium* Rzymskie, także z Pałacu Żołnierze nie przypadli byli y nierozgromili tego tumultu. Jednak nie bardzo są bezpieczni podziśdzień Żydzi w swoim Mieście zawarć: Lubo wyszło y jest publikowane surowe *Bándo*, przykazując pod wielką karą, ktoby się ważył ich Miasto náchodzić, y Żydów infestować.

Listy z Paryża twierdzą, iż drogá Elektorá Brándeberskiego do Kliwicy, y Elektorow Mogatckiego y Trewirskiego do Bony, oraz y Ligá zawarta w Auspurku *inter Principes omnes Imperij, cum inclusione* Korony Szwedzkiej, y Hiszpańskiej, przynosi znaczna consideracya wszystkim Politykom *Statús*, osobliwie Koronie Fráncuskiej, kiedy w takowey colligatocy stanełá *determinata exequendi* Traktátow Luxemburskich *ad finem conservationis Armistitij*, które záledwie, & *cum difficultate* strzymać się może, respektem armowania y záciągnięcia Wojská przez Xiążęta interessowane do tego; którym *restat praefixum tempus*, trzymać takowe Wojsko pógotowiu. Tym cząstem z Holándyey słychać że wszystkie niemal tameczne Prowincye, osobliwie Amsterdam, na tym koniecznie się záśadził, aby *inuitare* Elektorá Brándeberskiego do Holándyey, dla czego Xiążęta Auryáckie zemknął swoich ludzi na tamte Gránice, aby ich mógł prezentować Elektorowi Brándeberskiemu, y za ta okazyá Elektor, obaczywszy się z Xiężną Auryácká poráda potym wespół z sobą do Kliwicy, ponieważ *vox praeurrit*, że toż Xiążęta Auryáckie zawarł ligę *offensivè y defensivè* z Elektorem Brándeberskim. Generał *di Etre* ze swoją Flotą, już był przyplynał do Brestu, a Generał Forám po wzięciu dwóch Gálleonow Hiszpańskich záprowadzonych do Rocelli, y oddanych, już nie wychodził więcej na Morze, tylko się został *Dux Montmart contra Corsaros Barbaros*.

w Listách Weneckich przydają iż Kápitan Okrętow Weneckich ze swoją skwadrą zárwął Kárawánę Turecká z Alexándryey idącą z prowiantami do Constántynopolá.

Okręć fráncuski *ex Athenis retulit*, że Kápitan Bássa ze dwudziestą trzech Galer znaydował się *in Aquis Nigri Ponti*. Widząc przytym Generał Cornaro że Nieprzyjaciel w Dalmacyi fortelem swoim nárabiając, a sama rzecz Fortecy *Budue* infestując, tedy obawiał się z wojskiem na rzekody Dulcynu, aby nie proznując, mógł *extirpare* kiedykolwiek tamto gniazdo samych zboycow, którzy co dzień infestowali *navigationem riparum* Gólfu, albo też podobno puścić się z Wojskiem *versus Castellum Novum*, mając porozumienie *cum habitantibus*, że chce *tentare* takowey imprezy. Tym cząstem Káwáler Iánko który *cum sua militia* Murlakow, podczas ciągnięcia do Generála Cornará na przeszkodę Nieprzyjacielowi tentuacemu y zámyślacemu vderzyć na Fortecę *Budue*, wpadłszy w pewna ziemię Wielka, niedaleko Nolwinu wyćiał tamże na Dwieście Turkow y wiele w niewolę zábrał, y znaczną opátrzył się zdobyczą.